

УДК 330.332

Т. В. Романова,
к.е.н., доц.,

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

ДИНАМІКА НАДХОДЖЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ ТА В ЕКОНОМІКУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті проведено аналіз економіки Полтавської області на предмет інвестиційної привабливості та економіки України в цілому. Розглянуто тенденції надходження і розподілу прямих іноземних інвестицій. Виділено фактори, що впливають на надходження прямих іноземних інвестицій в регіоні.

In the article there has been made the detailed analysis of economy of Poltava region on a subject of investment appeal and Ukraine's economy as a whole. Considers The trends in income distribution and foreign direct investment are considered. The factors that affect foreign direct investment into the region are allotted.

Ключові слова: регіон, економіка регіону, регіональна економічна політика, інвестиції, інвестиційна політика.

Вступ. В умовах регіоналізації економічних процесів важливого значення набуває розв'язання проблем розвитку адміністративно-територіальних суб'єктів України, головною з яких є брак інвестиційних ресурсів. Вагомим умовою раціональної перебудови національного господарства, ефективної системної трансформації економіки є підвищення інвестиційної привабливості регіонів.

Серед значних різновидів форм, в яких може існувати міжнародне співробітництво, одну з провідних позицій займають іноземні інвестиції. Кожна країна зацікавлена в розвитку інвестиційного потенціалу своєї економіки, залученні капіталовкладень іноземних інвесторів, збільшенні обсягу фінансових ресурсів держави.

В різних державах застосовуються різні засоби та механізми стимулювання розвитку їх інвестиційної привабливості на макро-, мезо- та мікро-рівнях. За сучасних умов розвитку інтеграційних процесів постає необхідність аналізу світового досвіду в проведенні політики регіонального інвестиційного розвитку, створенні її оптимальних форм, механізмів та засобів, стратегічних пріоритетів, спрямованих на стимулювання та зміцнення інвестиційного потенціалу країни.

Проблема аналізу факторів впливу на залучення інвестицій в регіон та інвестиційного потенціалу іноземних інвестицій розкривається в дослідженнях таких вітчизняних вчених, як В.Г. Федоренко, Ю. Будюк, М. Мерер, В.В. Мортіков, Н.П. Хохлов, О.І. Погач, А.М. Асаул, М.І. Мельник, К.В. Ілляшенко та в працях інших науковців.

Метою статті є проведення аналізу динаміки надходження прямих іноземних інвестицій в Україну та в Полтавську область, а також чинників, що впливають на їх залучення.

Виклад основного матеріалу. Іноземні інвестиції є одним з основних джерел формування фінансових ресурсів, яке сприяє підвищенню ефективності виробництва, поліпшенню продуктивності національних ресурсів, розвитку економіки та інноваційної діяльності підприємств, створенню конкурентних переваг й економічному зростанню країни.

Проведемо аналіз надходження прямих іноземних інвестицій в Україну з 2000 по 2010 рр. (рис. 1).

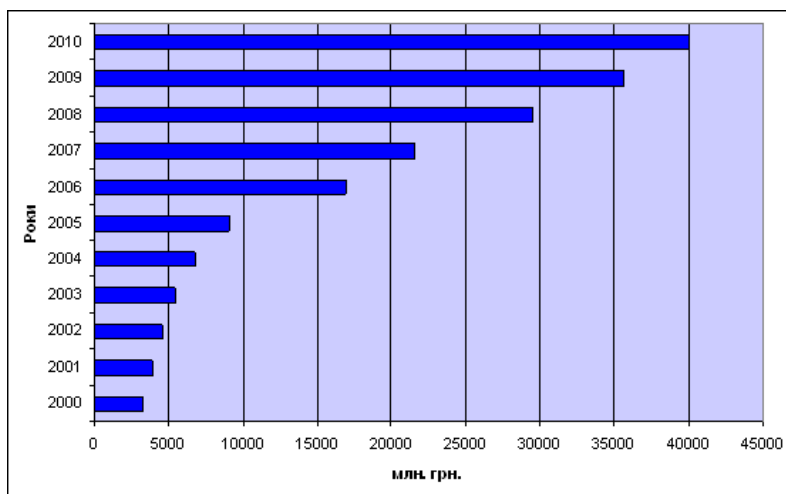

Рис. 1. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну з 2000 по 2010 рр.

За даними Державного комітету статистики України, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну на 1 січня 2011 р. становив 44 млрд. 708,0 млн. дол., що на 11,6% більше за обсяг інвестицій на початок 2010 р., та в розрахунку на одну особу становив 978,5 дол. Інвестиції надійшли зі 125 країн світу. До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає понад 82% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр - 9 млрд. 914,6 млн. дол., Німеччина - 7 млрд. 076,9 млн. дол., Нідерланди - 4 млрд. 707,8 млн. дол., Російська Федерація - 3 млрд. 402,8 млн. дол., Австрія - 2 млрд. 658,2 млн. дол., Франція - 2 млрд. 367,1 млн. дол., Сполучене Королівство - 2 млрд. 298,8 млн. дол., Швеція - 1 млрд. 729,9 млн. дол., Британські Віргінські Острови, - 1 млрд. 460,8 млн. дол. та Сполучені Штати Америки - 1 млрд. 192,4 млн. дол. (рис. 2)

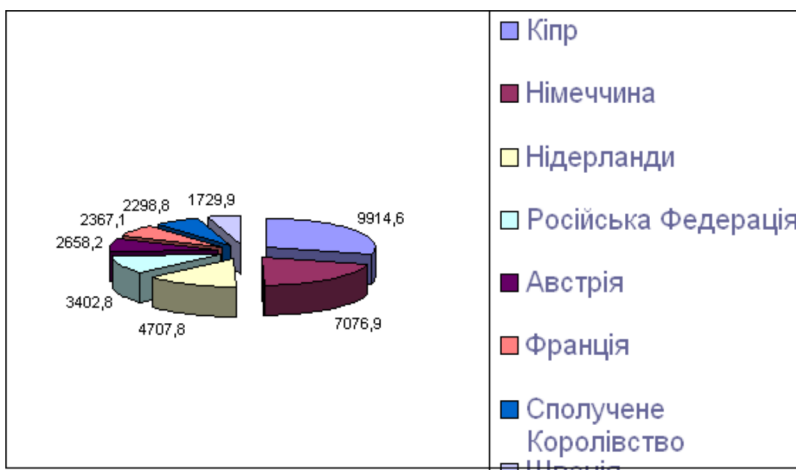

Рис. 2. Надходження прямих іноземних інвестицій в Україну з країн світу, млн. дол.

Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в економіку Полтавської області протягом останніх десяти років представлена на рис. 3.

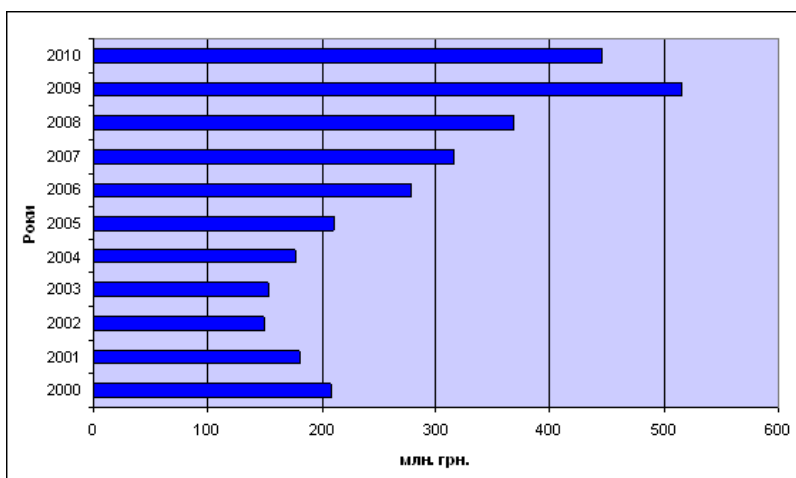

Рис. 3. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Полтавську область з 2000 по 2010 рр.

Глибокий аналіз дослідження причин та мотивів здійснення фінансових вкладень суб'єктами інвестування однієї країни в об'єкти економіки інших країн був проведений Джоном Даннінгом, який показав, що фірми зацікавлені у таких інвестиціях лише в тому випадку, коли вони отримуючи переваги, пов'язані з прямим доступом до існуючих ринків, природних ресурсів, сировини та дешевої робочої сили, мають позитивне співвідношення з витратами інвестування, пов'язаними з транспортуванням та комунікаціями, подоланням тарифних і нетарифних бар'єрів. Ґрунтуючись на цій логіці, він виділив чотири основних спонукальних мотиви прямих іноземних інвестицій:

- підприємства, що шукають ресурси та прагнуть отримати доступ до природних або специфічних ресурсів, кваліфікованої або малокваліфікованої робочої сили і технологічного потенціалу за цінами нижче, ніж у їх власній країні;
- підприємства, що шукають ринок збуту та зацікавлені в його розширенні для свого асортименту товарів і послуг за рахунок внутрішнього ринку країни в яку здійснюється інвестування, а також у перспективі можливості експорту на суміжні ринки інших країн;
- фірми, для яких пріоритетом є підвищення ефективності, які хочуть використати економію від глобалізації виробничого масштабу і отримати вигоду за рахунок мінімізації витрат, та за рахунок конструктивного використання якісної фізичної інфраструктури і людського капіталу;
- інвестиційні підприємства, які шукають стратегічні активи, прагнуть придбати фонди та капітал іноземних фірм для досягнення своїх довгострокових стратегічних цілей і підвищення міжнародної конкурентоспроможності.

У сучасних умовах соціально-економічного розвитку України необхідні нестандартні підходи в розробці та втіленні в життя оновленої інвестиційної політики розвитку регіонів. При розробці і проведенні такої політики важливим є використання зарубіжного досвіду, який емпірично обґрунтовує можливість створення сприятливого інвестиційного клімату та зміцнення власного інвестиційного потенціалу.

Рівень привабливості країни для прямих іноземних інвестицій залежить від цілого ряду визначальних чинників (табл. 1).

Таблиця 1.
Фактори, що визначають приплив прямих іноземних інвестицій (ПІІ)

Економічні умови	Ринки	Розмір, рівень доходів; урбанізація; стабільність і перспективи росту; регіональні ринки; дистрибуторські моделі; структура попиту.
	Ресурси	Природні ресурси; місце розташування.
	Конкурентоспроможність	Доступність робочої сили, її витрати, навички / кваліфікація, здатність навчатися; управлінські здібності; доступ до факторів виробництва; фізична інфраструктура; мережа постачальників; технічна підтримка.
Політика, що проводиться прийнятною	Макроекономічна політика	Здатність керівництва країни забезпечити стабільність основних макроекономічних показників; можливість репатріації прибутку; доступ до іноземної валюти.

сторonoю	<i>Приватний сектор</i>	Сприяння розвитку приватної власності; передбачуваність і стабільність проведеної політики, ефективні фінансові ринки, легкість відкриття / закриття бізнесу; інша підтримка.
	<i>Торгівля і промисловість</i>	Зовнішньоторговельна політика; регіональна інтеграція, доступ на суміжні ринки; контроль над власністю; конкурентна політика; підтримка малого і середнього бізнесу.
	<i>Політика ПП</i>	Легкість відкриття бізнесу; визначена структура права власності; доступ до факторів виробництва; стабільна стимуляційна політика.
Стратегія іноземних інвесторів	<i>Сприйняття ризику</i>	Сприйняття ризику, засноване на політичних факторах, макроекономічному регулюванні, стану ринку праці та стабільності політики, що проводиться.
	<i>Розташування, постачання, інтегрування</i>	Стратегії компаній, пов'язані з місцем розташування, постачання сировиною, матеріалами, комплектуючими, стратегічні альянси, навчання, технології.

Слід зазначити, що кожен тип прямих іноземних інвестицій має свою шкалу пріоритетності даних факторів і вимагає використання різних стратегій залучення інвестицій. Разом з тим, як показують дослідження, макроекономічна стабільність, форми власності на землю, зрозумілість та структурованість процедури приватизації, транспарентність, передбачуваність, послідовність і ліберальність законів, норм, кваліфікована робоча сила, добре розвинена інфраструктура входять до числа факторів, що роблять найбільший вплив при прийнятті позитивних рішень інвесторами про пряме іноземне інвестування.

Висновки. В результаті проведеного дослідження щодо факторів впливу на надходження прямих іноземних інвестицій в економіку країни та регіонів вважаємо, що з метою розвитку інвестиційного потенціалу регіонів є доцільним: зменшення податкового навантаження як на внутрішніх суб'єктів ринкового процесу, стимулюючи продуктивність виробництва, так і на економічну діяльність підприємств з іноземними інвестиціями; створення нових та активізація і розширення діяльності вже існуючих організаційних інститутів, які здійснюють інформаційну підтримку інвесторів; розробка і впровадження програм пільгового кредитування та пошук фінансово-кредитної платформи для забезпечення процесу підтримки діяльності інвестованих бізнесових структур; створення особливого режиму для інвестування в нерозвинені сектори існуючого ринку, а також для інвестицій інноваційного порядку в його стратегічно важливі сектори.

Використовуючи систему реалізації позитивних напрямів інвестиційного стимулювання, економіка України має можливість наростити виробничий потенціал, збільшити обсяги ВВП, та активно приймати участь у світовій економіці.

Список літератури:

1. Dunning, J. H. Multinational enterprises and the global economy. / J. H Dunning. – Wokingham: Addison-Wesley, 1993.
2. Уткин Э.А. Государственное и региональное управление / Э.А. Уткин., А.Ф. Денисов. – М.: ИКФ «ЭКМОС», 2002. – 320 с.
3. UNESCAP (2003) Investment Promotion and Enterprise Development. Bulletin for Asia and Pacific, No 1.
4. Я. Жалило // Фондовый рынок. – 2001. – № 25. – С. 8-9.
5. Мегер М. Прямі іноземні інвестиції та їхній вплив на регіональну економіку в Україні / М. Мегер, Б. Крамарчук, С.К. Реверчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2007. – Вип. 17.5. – С. 227-235.
6. Будюк Ю. Стратегія реалізації державної політики по залученню іноземних інвестицій в економіку України : монографія / Ю. Будюк. – К. : Вид-во "Фенікс", 2009. – 111 с.
7. Державний комітет статистики України // <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Стаття надійшла до редакції 29.03.2012 р.

ТОВ "ДКС Центр"